

Για την ιστορία

Ορθοδοξία / Κοινωνικά θέματα

Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας

Στις πρόσφατες πανελλαδικές εξετάσεις τέθηκε στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον ερώτημα: «να εκφράσετε την άποψή σας για την αξία της ιστορικής γνώσης και να αναφέρετε βιωματικούς τρόπους που μπορούν να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον σας για το ιστορικό παρελθόν». Το ερώτημα αυτό έρχεται σε μία εποχή στην οποία οι εκδόσεις για την ιστορία πολλαπλασιάζονται, παρότι στο σχολείο, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες αρκετών εκπαιδευτικών, η ιστορία θεωρείται ένα από τα δυσκολότερα και, ταυτόχρονα, ανιαρότερα μαθήματα.

Η ιστορία αποτελεί την πρώτη απάντηση στο ερώτημα του κάθε ανθρώπου «ποια ταυτότητα έχω, ποιος είμαι;». Η ταυτότητά μας περιλαμβάνει το από πού προερχόμαστε, οικογενειακά, εθνικά, πολιτισμικά, θρησκευτικά, πού βρισκόμαστε στο τώρα, ποιο είμαστε δηλαδή σήμερα, αλλά και ποιο μπορούμε ή θέλουμε να γίνουμε. Το πρώτο μέρος της ταυτότητάς μας σήμερα αντιμετωπίζεται με περιφρόνηση από το κυρίαρχο πολιτισμικό ρεύμα. Δεσπόζει το σήμερα, το «εδώ και τώρα». Η ιστορία θεωρείται στοιχείο του χτες, που είναι αδιάφορο για την πραγματικότητά μας. Δεν είναι τυχαία η συζήτηση για την ανάγκη για συνεχή αναβάθμιση της τεχνοκρατικής, της πρακτικής παιδείας, η οποία προφανώς και είναι απολύτως απαραίτητη, όχι όμως το αντίστοιχο ενδιαφέρον για την ανθρωπιστική, συστατικό στοιχείο της οποίας αποτελεί η ιστορία.

Το πρόβλημα δεν είναι μόνο ελληνικό. Είναι και παγκόσμιο. Για να περάσουμε στον αναβαθμισμένο, στον μετα-άνθρωπο, αυτόν που θα είναι υβρίδιο με την μηχανή, δεν μπορούμε να θεωρήσουμε σημαντικό το χτες. Έτσι, απορρίπτουμε την ιστορία γιατί μας μιλά για πολέμους και καταστροφές, την θρησκεία, διότι είναι αιτία πολέμου, φανατισμού και οπισθοδρόμησης, τον γλωσσικό πλούτο διότι δεν μας χρειάζεται εφόσον μπορούμε με λίγες λέξεις και, κυρίως, με εικόνες, να επικοινωνήσουμε, ενώ τον πολιτισμό μας τον κρατάμε ακόμη για τα φολκλορικά του στοιχεία, για την έξοδο από την ρουτίνα της καθημερινότητας,

απογυμνώνοντάς τον όμως από το πνευματικό του περιεχόμενο, από την σύνδεση με αιωνιότητα, Θεό, ανάσταση, ως έκφραση δηλαδή πίστης.

Σ' αυτήν την αντιφατική πραγματικότητα το ερώτημα των εξετάσεων δεν είναι ρητορικό ή χρηστικό. Είναι ουσιώδες διότι η νεώτερη γενιά καλείται πλέον να επιλέξει: η ιστορία είναι μία αναφορά στο χτες, που δεν έχει να προσφέρει κάτι για το αύριο, εφόσον ο άνθρωπος δεν θα κυβερνιέται και από την μνήμη, αλλά μόνο από την ηδονή και την παραγωγικότητα, ή η ιστορία νοσηματοδοτεί το σήμερα και έρχεται από το αύριο, διότι μας υπενθυμίζει ότι ο άνθρωπος δεν είναι μηχανή αλλά πρόσωπο, με διαφορετικότητα, συναισθήματα, πίστη, κυρίως όμως αγάπη που δεν έχει να κάνει με την αυτοματοποίηση της ζωής, αλλά με την ελευθερία του, αυτή που τον οδηγεί και σε πτώση και σε ανάσταση, στο να προσφέρει και θάνατο και ζωή.

Κι εδώ έρχεται η ιστορία να συναντήσει την πίστη στον Θεό. Πιστεύουμε στον Θεό που μας έπλασε από αγάπη, που μας ανέπλασε από αγάπη, που μας στηρίζει από αγάπη, που θα μας αναστήσει από αγάπη, διότι ο ίδιος αγάπη εστί. Ο Θεός αφήνει τα ίχνη Του στον χρόνο. Γι' αυτό και η ιστορία, δοσμένη μέσα από τα βιβλία, από την λογοτεχνία, από το θέατρο, με επισκέψεις σε μνημεία, με γνωριμιά ανθρώπων που την έζησαν, μας οδηγεί στην σπουδή του ανθρώπου, του ίδιου μας, τελικά, του εαυτού ως ύπαρξης που διψά, ακόμη και με λάθος τρόπο, για αιωνιότητα.

[themistoklismourtzanos.blogspot.com](https://bit.ly/3ySQjLF)

<https://bit.ly/3ySQjLF>